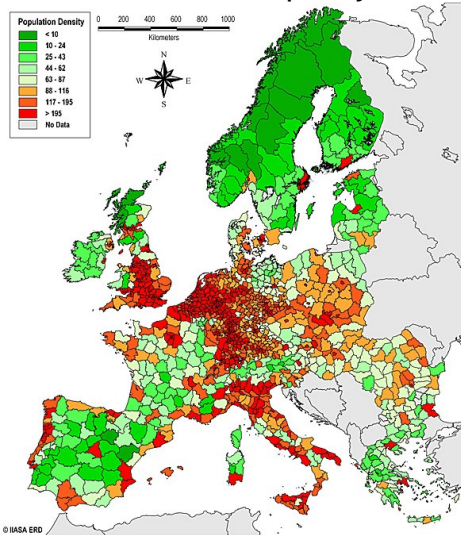

Seminarska naloga:
PREBIVALSTVO EVROPE

1. Razporeditev prebivalstva in Gostota :

- Evropa ima 729 milijonov prebivalcev (13 % svetovnega prebivalstva)
- Gostota: 72,90 preb./km² (najgosteje poseljen kontinent)
- Prebivalstvo je zelo nennakomernio razporejeno: (zemljevid)

❖ POSAMEZNI PODATKI:

Islandija:

Št. prebivalstva: 2,7 preb./km² (najnižja gostota prebivalstva v Evropi)

Lastnosti: nizke temperature, kratka doba rasti

Nizozemska:

Št. prebivalstva: 382,2 preb./km²

Lastnosti: enakomerna in gosto poseljena

Francija:

Št. prebivalstva: 108,2 preb./km²

Lastnosti: zgostitve prebivalstva ob obalah in večjih ravninah (Pariška kotlina)

Švica:

Št. prebivalstva: 173,8 preb./km²

Lastnosti: gosto poseljene so doline in ravnine

Slovenija:

Št. prebivalstva: 97 preb./km²

Lastnosti: gosto poseljene so kotline (Lj., Celjska kotlina), redkeje pa hribovja

Rusija:

Št. prebivalstva: 8,9 preb./km²

Lastnosti: zaradi politične preteklosti je prebivalstvo skoncentrirano v mestih

Romunija:

Št. prebivalstva: 95 preb./km²

Lastnosti: gosteje je naseljeno le širše območje Bukarešte

Grčija:

Št. prebivalstva: 79,9 preb./km²

Lastnosti: mesta in obale so gosto poseljene, notranjost pa redko

❖ DEJAVNIKI ZA RAZNOLIKO GOSTOTO PREBIVALSTVA:

naravni dejavniki (globalno)

- površje

družbeni dejavniki (lokalno)

- gospodarsko-politična ureditev

- podnebje
- prsti
- rastlinstvo
- rudna bogastva

- promet
- stopnje gospodarskega razvoja
- tradicija
- način življenja
- naravni prirastek

❖ RAZLIKE V GOSTOTI POSELJENOSTI:

nekatera območja niso nikoli bila gosto poseljena zaradi **neugodnih razmer** za človeško naselitev

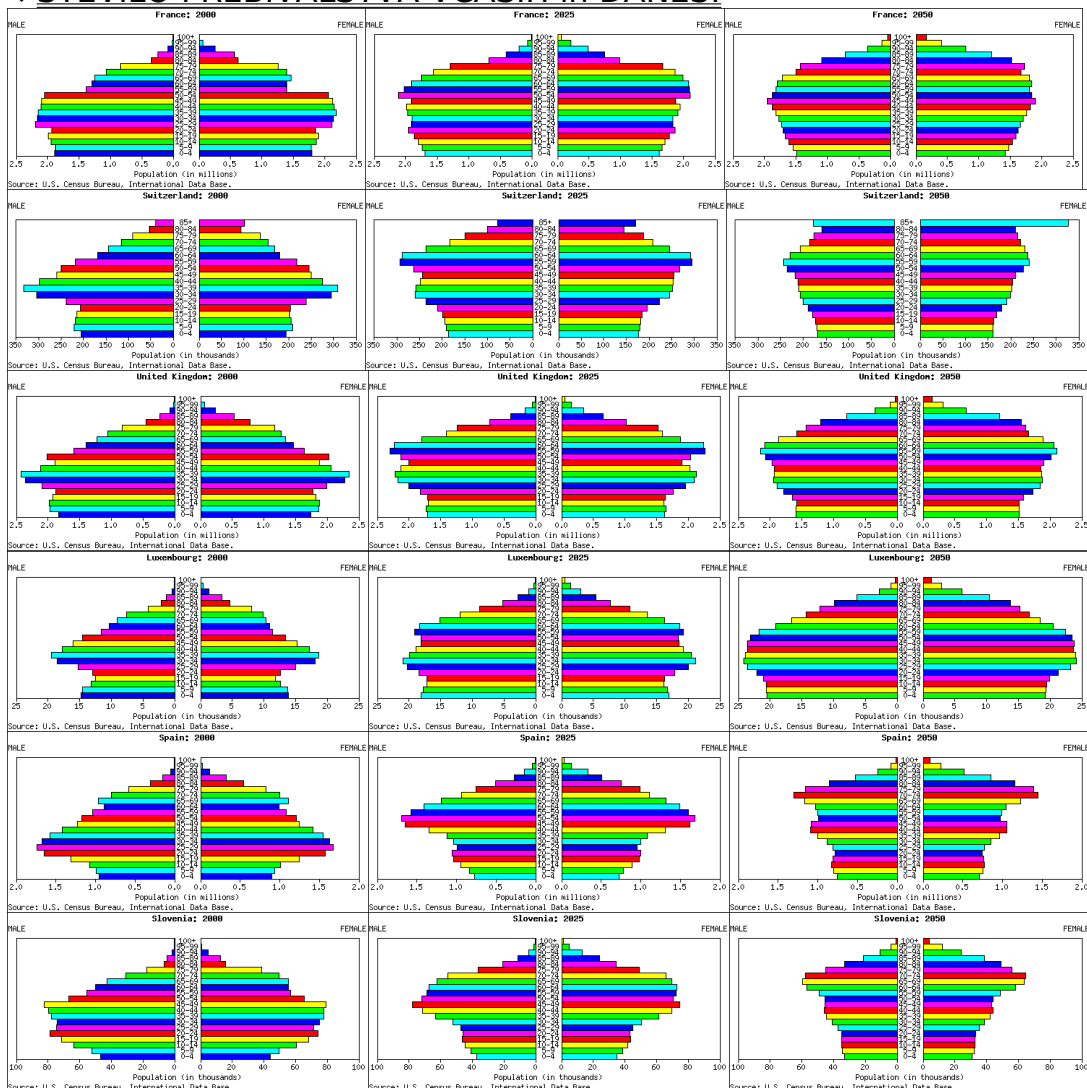
nekatera naselja so bila gosteje naseljena že v preteklosti, zaradi **dobrih naravnih razmer**

- **PROBLEM** so območja, ki se danes vse bolj praznijo (medtem, ko jih je človek v 20.st. še poseljeval in obdeloval)
- to so predvsem hribovita, kmetijska in podeželska območja
- **VZROK** za izseljevanje iz teh območij je industrijska revolucija
- **PREPREČEVANE IZSELJEVANJA** je nekaterim državam EU (Francija, Avstrija) uspelo delno ustaviti z vlaganji v kmetijstvo, turizem, industrijo in infrastrukturo na območjih izseljevanja
- **nekdanje socialistične države** so v preteklosti spodbujale industrializacijo in s tem selitev prebivalstva v mesta □ za te države je zato značilen visok delež mestnega prebivalstva in majhna gostota prebivalstva izven mest

2. Rast prebivalstva:

❖ ŠTEVILO PREBIVALSTVA VČASIH in DANES:

- NATALITETA ali RODNOST: nanjo vplivajo:
  - Stopnja gospodarske razvitosti
  - Kulturni dejavniki (načrtovanje družine-zaradi višjega standarda in uveljavitve v družbi prevladujejo majhne družine, vera in tradicija)
- MORTALITETA ali UMRLJIVOST: **zmanjšujejo jo**:
  - Izboljšane zdravstvene razmere-napredek medicine
  - Dobre higienske razmere
  - Zmanjšanje lakote

povečujejo jo:

  - V nekaterih državah se je povečala zaradi večjega števila starejšega prebivalstva
  - Več vojn
  - Naravne katastrofe
  - Bolezni bogatih(bolezni srca in ožilja, alkoholizem, droge; nezdrava prehrana, premalo gibanja) in bolezni revnih(neustrezne higienske in zdravstvene razmere)

- **NARAVNI PRIRASTEK:** je razlika mer rodnotjo in umrljivostjo:
Najnižja je v nekaterih gospodarsko manj razvitih državah (negativen je v vzhodni Evropi)

države	rodnost (2000)	umrljivost (2000)	naravni prirastek (2000)	pričakovana življ.doba	
				moški	ženske
Francija	1,89	/	0,4	75	82
Velika Britanija	1,65	5,6	0,1	75	80
Slovenija	1,26	4,9	0,0	72	79
Nemčija	1,36	/	- 0,1	75	80

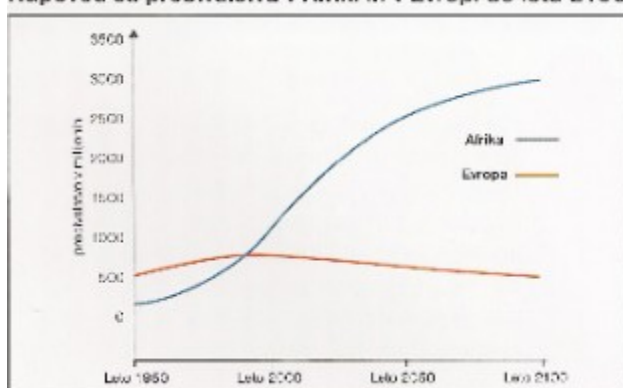
❖ VZROKI ZA NIZKO RAST PREBIVALSTVA:

- vzroki za nizko rodnost in željo po selitvah v gospodarsko razvite države so:

- zastarela industrija
- revščina
- nezaposlenost
- pomanjkanje kapitala
- slabi bivalni pogoji

- medtem, ko se druge države sveta (Azijske države: Kitajska, Indija) borijo s problemi prevelike naseljenosti prebivalstva in skušajo rast omejiti, se Evropa sooča z nasprotnim problemom

Napoved št. prebivalstva v Afriki in v Evropi do leta 2100

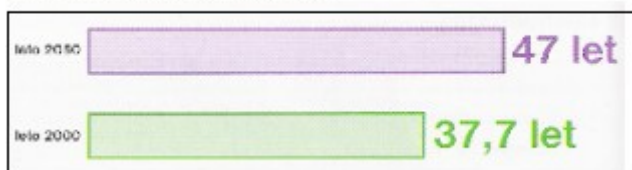

- značilnosti evropskih držav:
  - majhna smrtnost
  - staranje prebivalstva
  - zelo nizka rodnost (ponekod je manjša od smrtnosti = negativen naravni prirastek) - po letu 2025 naj bi se št. prebivalstva začelo zmanjševati s 775 milijonov na 700 milijonov prebivalcev do leta 2100
- na majhno rodnost vpliva tudi deljeni delavni čas, saj si tako ljudje težje organizirajo prosti čas, še težje pa družinsko življenje
- premajhna rodnost je nadomestilo podaljšanje življenjske dobe in zmanjšanje smrtnosti, zato je bil naravni prirastek pozitiven ... toda v začetku 90-let 20. stol. je začelo vse več držav beležiti negativen naravni

prirastek (kljub temu, da se je št. prebivalstva povečalo zaradi priseljevanja)

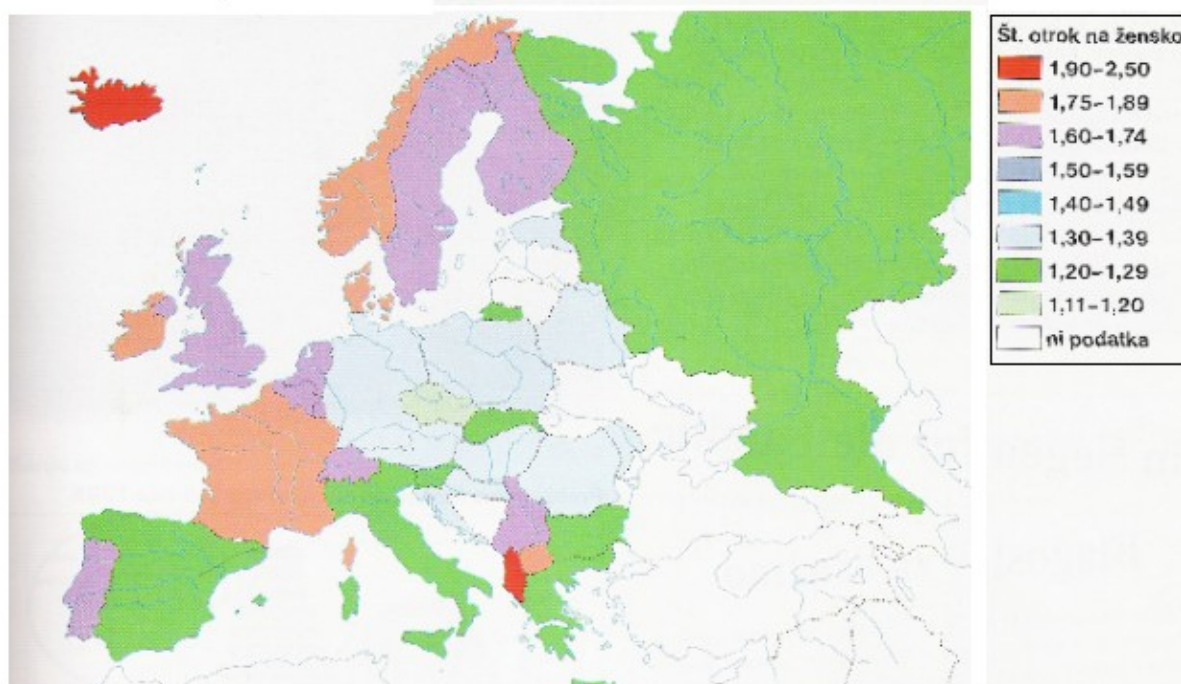
- število prebivalstva se bo v večini evropskih držav znižalo (najprej v državah, ki se več kot 20 let srečujejo s prenizko stopnjo rodnosti)
- majhna rodnost povzroča zmanjšanje prebivalstva in spremembo sestave prebivalstva (povečuje se delež starejšega prebivalstva)

Povprečna starost Evropejcev

- pokazatelj gibanja št.prebivalstva je tudi FERTILNOST oz. PLODNOST: (to je število živorojenih otrok na žensko med 15. in 49. letom starosti), pove nam, ali je število živorojenih otrok zadostno za obnovo prebivalstva neke države - stopnja fertilitnosti bi morala biti nad 2,1 (to stopnjo v Evropi presejata le Albanija in Islandija, na Češkem pa je najnižja(samo 1,14), v Evropi pa je povprečna stopnja fertilitnosti: 1,5)

Fertilitnost v Evropi leta 2000

❖ PROBLEMI MANJŠANJA PREBIVALSTVA:

- večina evropskih držav ima premalo otrok za ohranitev naroda, kar sproža številne gospodarsko-politične in geografske probleme ter procese:
  - problemi, povezani z nezadostno prenovo prebivalstva
  - starane prebivalstva in s tem povezano pomanjkanje aktivnega prebivalstva
  - obsežne spremembe davčne politike

- o reševanje pomanjkanja delavne sile s selitvami iz gospodarsko manj razvitih predelov Evrope in iz neevropskih držav v gospodarsko razvite evropske države
  - o verska in kulturna nasprotja med domačim prebivalstvom in priseljenci
- leta 1995 je v EU enega upokojenca vzdrževalo pet aktivnih prebivalcev; leta 2030 bodo enega upokojenca vzdrževali trije

❖ NATALITETNA POLITIKA v Sloveniji:

Spodaj so napisane vrste obrazcev s spletne strani MDDSZ, za prijavo za razna sredstva in pomoči, ki bi pripomogle za višjo rast prebivalstva:

OBRAZCI ZA UVELJAVLJANJE PRAVIC IZ ZAVAROVANJA ZA STARŠEVSKO VARSTVO

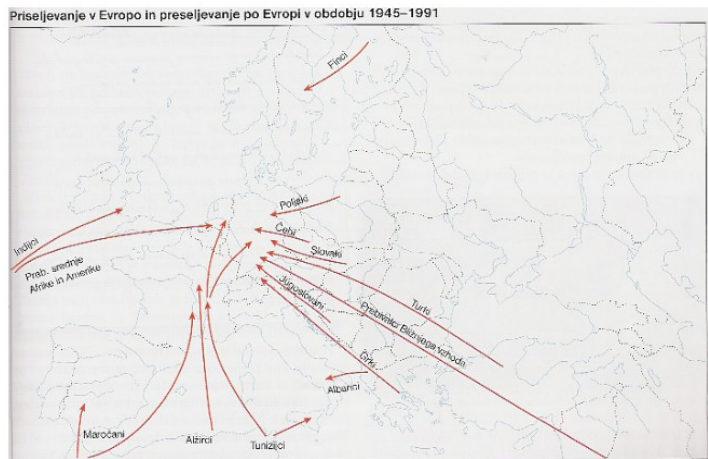
- [vloga za uveljavitev pravice do porodniškega dopusta](#)
- [vloga za uveljavitev pravice do porodniškega dopusta očeta, druge osebe ali enega od starih staršev otroka](#)
- [vloga za uveljavitev pravice do očetovskega dopusta](#)
- [vloga za uveljavitev pravice do dopusta za nego in varstvo otroka](#)
- [vloga za naknadno uveljavitev pravice do dopusta za nego in varstvo otroka](#)
- [vloga za uveljavitev pravice do posvojiteljskega dopusta](#)
- [vloga za uveljavitev pravice do starševskega nadomestila](#)
- [vloga za uveljavitev pravice do plačila prispevkov za socialno varnost zaradi dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva](#)
- [potrdilo o predvidenem datumu poroda](#)
- [potrdilo delodajalca o zaposlitvi](#)
- [soglasje matere](#)
- [dogovor staršev](#)
- [izjava matere ali očeta](#)
- [podatki o plači oziroma osnovi, od katere so bili obračunani prispevki za starševsko varstvo](#)
- [obvestilo delodajalca o izrabi prenesenega dopusta za nego in varstvo otroka](#)
- [izjava očeta ali enega od staršev otroka o negovanju in varovanju otroka](#)

OBRAZCI ZA UVELJAVLJANJE PRAVIC DO DRUŽINSKIH PREJEMKOV

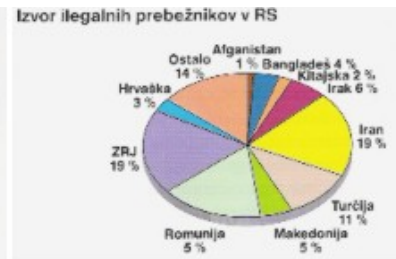
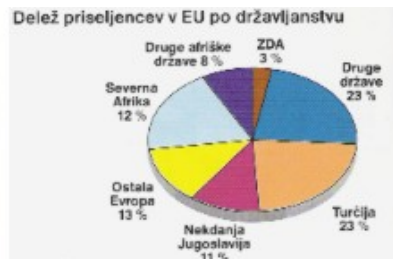
- [vloga za uveljavitev pravice do starševskega dodatka](#)
- [vloga za uveljavitev pravice do pomoči ob rojstvu otroka](#)
- [vloga za uveljavitev pravice do otroškega dodatka](#)
- [vloga za uveljavitev pravice do dodatka za veliko družino](#)
- [vloga za uveljavitev pravice do dodatka za nego otroka](#)
- [vloga za uveljavitev pravice do delnega plačila za izgubljeni dohodek](#)
- [izjava matere ali očeta, da uveljavlja pravico do starševskega dodatka sam/a](#)
- [podatki o dohodkih za družinskega člana](#)
- [nalog za izdajo zavitka za novorojenca](#)
- [potrdilo zavoda o času, ki ga je otrok preživel v družini](#)
- [dogovor staršev o uveljavljanju pravice do starševskega dodatka](#)

3. Migracije

❖ SMERI MIGRACIJ:

- dejavniki, ki ljudi silijo v selitve so:
  - premalo delavnih mest
  - naravne nesreče
  - lakota
  - politična preganjanja
  - rasna diskriminacija
  - vojne
  - slabi življenjski pogoji
- dejavniki, ki ljudi privlačijo:
  - višji življenjski standard
  - boljše plače na delavnem mestu
  - možnosti izobraževanja
  - privlačno okolje ali podnebje
  - boljše zdravstvene razmere

- za evropske države je bila z začetkom industrializacije značilna intenzivna selitev prebivalcev s podeželja v mesta
- v mnogih državah se srečujemo s praznjenjem manj razvitih in zgostitvami razvitejših območij (npr.: Italija: S del: zelo razvit, J del (Mezzogiorno): manj razvito območje - velika stopnja nezaposlenosti in slabo razvita industrija)
- EU namenja nerazvitim območjem veliko finančno pomoč, da bi preprečila izseljevanje, nezaposlenost in druge socialne probleme - nekatere države (Finska, Portugalska, Španija) so denar pravilno investirale in doživele hitro gospodarsko rast, v drugih državah (Grčija, Italija) je bila pomoč manj učinkovita
- Priseljevanje ni potekalo le znotraj držav, ampak je potekalo tudi iz manj razvitih evropskih držav in nekaterih kolonij v razvite evropske države (**po drugi sv. vojni**, ko so Francija, Nemčija in Velika Britanija potrebovale veliko delavne sile):
  - Francija je sprejemala največ priseljencev iz Portugalske, Španije, Italije in S Afrike (iz Maroka, Alžirije in Tunizije)
  - Nemčija iz Turčije, S Afrike in nekdanje Jugoslavije
  - Velika Britanija pa iz indijske podceline

- o Iz svojih nekdanjih kolonij so priseljence sprejemale tudi: Belgija, Nizozemska in Portugalska
- **Gospodarska in naftna kriza v 70-letih. 20.stol.** ter z njo povezan strah za izgubo delavnih mest na eni strani in tujci, ki so želeli za stalno ostati v gostiteljskih državah, na drugi strani sta v razvitih evropskih državah povzročila vzpostavljanje omejevalne politike do priseljencev (priseljavanja so bila dovoljena le družinskim članom in beguncem), kljub temu se je število tujcev v Evropi povečalo
- **Po letu 1989:** (ko sta se združili Zahodna in Vzhodna Nemčija in se je začela vojna v Jugoslaviji) se je število priseljencev v države EU močno povečalo (zaradi vojne je z Balkana zbežalo okoli 600.000 beguncev). Pritiski vzhodnoevropskih državljanov na meji EU so se močno povečali zaradi odprtja meja nekdanjih socialističnih držav (povečalo se je tudi št. iskalcev zatočišča - azila in ilegalnih priseljencev iz Azijskih in Afriških držav)
- **Vzroki za povečanje števila priseljencev v državah EU:**
  - o Eksplozija prebivalstva (v S Afriških državah), ki bo povzročila podvojitev prebivalstva v naslednjih desetletjih. Te države že danes niso sposobne zagotoviti celotnemu prebivalstvu zadostnih količin hrane, zadostnih delovnih mest, zdravstvene oskrbe, izobraževanja
  - o Svobodnejši pretok blaga in kapitala, s katerim Evropa pridobiva nove trge v nerazvitih državah in s tem slabi njihovo gospodarstvo
  - o Velik priliv priseljencev iz nekdanjih socialističnih držav, ki so se ob soočanju s tržnim gospodarstvom morale spopasti s nekonkurenčnostjo svojega gospodarstva, veliko stopnjo nezaposlenosti in nizkimi plačami
  - o Verski in politični konflikti po svetu
  - o EU in druge države potrebujejo priseljence, ker:
    - Se domače prebivalstvo izogiba slabše plačanim in manjvrednim poklicem
    - Se prebivalstvo stara in primanjkuje delavne sile
- Zaradi potreb po delavni sili so nastali selitveni tokovi, ki jih je težko ustaviti (koristi imajo oboji) - brez zaposlenih priseljencev bi morali za manjvredna dela povišati plače in urediti delavne pogoje
- Kljub koristim, ki jih imajo države od poceni delavne sile, del domačega prebivalstva nasprotuje priseljevanju, pojavlja se nestrpnost do priseljencev (tudi do tistih, ki že desetletja živijo in delajo v razvitih državah)
- Po mnenju dala javnost priseljenci:
  - o Povečujejo nezaposlenost domačega prebivalstva
  - o Povečajo socialne probleme zaradi neurejeni življenjskih razmer
  - o Ogrožajo domačo kulturo in jezik domačega prebivalstva
  - o Zaradi prevelikega priseljevanja tudi številčno ogrožajo domače avtohtono prebivalstvo
  - o Slabšajo izobrazbeno strukturo celotnega prebivalstva

❖ POSLEDICE MIGRACIJ:

- Priseljenci se selijo v velika mesta in somestja (večja možnost zaposlitve)
- Ponavadi se naseljujejo v najrevnejše območja s slabo električno, vodno in sanitarno oskrbo (nimajo dovolj denarja za boljše bivališče). Naselijo se na območja sonarodnjakov, ki jim pomagajo pri iskanju dela, stanovanju in težavah z vključevanjem v družbo (nepoznavanje jezika)
- Priseljenci so izkoriščani, zaposleni na črno, z dolgim delavnim časom in slabimi delovnimi pogoji
- Različne etnične skupine imajo med seboj malo stika – med seboj tekmujejo za prevlado v določenih gospodarskih panogah in zaslužek
- Med skupinami se razvijejo predsodki, napetosti in celo nasilje
- Probleme beguncev države rešujejo različno:
  - Nekatere jih prisilno vračajo
  - Druge ponujajo materialno pomoč, tistim, ki se hočejo vrniti v matično državo
  - (Francoska vlada za priseljence v večjih mestih gradi stolpnice)
- zaradi večanja števila priseljencev se države EU v želji po nadzoru in omejevanju priseljevanja povezujejo v Schengenski sporazum (podpisan v Luksemburgu): v državah podpisnicah in skandinavskih državah je ta sporazum ustvaril območje prostega gibanja vseh prebivalcev

Schengenska meja potek *****

- drugi ukrepi za nadzor nad priseljevanjem:
  - dodatna pomoč do izobraževanja
  - nastanitev in socialna oskrba priseljencev
  - učinkovitejša pomoč nerazvitim državam, pri premagovanju gospodarsko-političnih problemov, naravnih nesreč in vojn (le tako bo prebivalstvo nerazvitih držav ostalo doma)